

Leidinio „Lietuvos fizikės 2021“ pristatymas

Presentation of the publication „Lithuanian Women Physicists 2021“

Dalia Šatkovskienė¹

¹Vilniaus Universitetas, Fizikos fakultetas, Saulėtekio al. 9, Vilnius 10222

dalia.satkovskiene@ff.vu.lt

Šio pranešimo metu bus trumpai pristatyta Baltijos šalių mokslininkų, dirbančių tiksluosiuose moksluose asociacija BASNET Forumas ir jos išleistas leidinys „Lietuvos fizikės 2021“.

Asociacija BASNET Forumas buvo įkurta 2008 Europos Komisijos siūlymu po sėkmingai įgyvendinto FP6 projekto „Baltijos šalių bendradarbiavimo tinklas: Moterys tiksluosiuose moksluose ir aukštosiose technologijose“ (BASNET), kurį koordinavo Vilniaus universitetas. BASNET projektas sukūrė unikalų Baltijos šalių mokslininkų ir mokslo politikų bendradarbiavimo tinklą bei Baltijos šalių Strategiją, skirtą didinti moterų dalyvavimą moksle ir aukštųjų technologijų srityse. Jis turėjo nemažą įtaką tolesnei Europos lyčių lygybės politikos moksle raidai.

Vienas iš naujai įkurtos asociacijos tikslų buvo projekte sukurtos Strategijos įgyvendinimas Baltijos šalių regione. BASNET projekto pagrindu 2008 m. ŠMM ministrė įsakymu **patvirtino pirmąją Lietuvoje lyčių lygybės įgyvendinimo moksle Strategiją**. BASNET Forumas vadovavo ŠMM sukurtai darbo grupei, ruošusiai paraišką nacionaliniam Europos struktūrinių fondų projektui LYMOS, kuris buvo skirtas sukurti struktūrines prielaidas Strategijos įgyvendinimui Lietuvoje. Įdomu tai, kad 2011-2013 m. įgyvendintas LYMOS projektas pralenkė savo laiką ir sukūrė didelę dalį priemonių, vėliau panaudotų EK Lyčių lygybės planuose. BASNET Forumas pastangomis Baltijos Asamblėja 32-oje sesijoje priėmė Rezoliuciją, kurioje buvo pabrėžta lyčių lygybės svarba moksle Baltijos šalyse.

Asociacija organizavo eilę aukšto lygio tarptautinių ir regioninių konferencijų Vilniuje, kuriose buvo pristatomos naujausios lyčių lygybės politikos tendencijos moksle, svarstomos Baltijos šalių specifinės problemos ir poreikis į jas atsižvelgti aptariant ES mokslo politiką. Basnet Forumas dalyvauja tarptautiniuose projektuose ir Europiniuose bendradarbiavimo tinkluose. 2013 m. BASNET Forumas aktyviai dalyvavo VU koordinuojamame FP7 projekte „Struktūriniai pokyčiai skatinantys lyčių lygybę mokslo organizacijose“ SAPGERIC. Vienas iš svarbių projekto tikslų buvo aukšto lygio Lietuvos pirmininkavimui Europos Tarybai skirtos konferencijos SAPGERIC organizavimas, kurioje turėjo būti atspindėtas Europos Sąjungos lyčių lygybės politikos moksle įgyvendinimas bei suformuluotos tolesnės politikos gairės. Europos Tarybai buvo pateiktos konferencijos metu suformuluotos „VILNIAUS REKOMENDACIJOS 2013“.

Asociacija BASNET Forumas yra Europos prestižinės skėtinės mokslininkų asociacijos Europos

mokslininkų platformos (EPWS) narė, aktyviai dalyvaujanti šios asociacijos darbe. Bendradarbiaudama su Europos parlamento nariais iš Lietuvos, asociacija ženkliai prisidėjo organizuojant EPWS susitikimus su EP nariais bei konferencijas Europos parlamente įvairiais Europos mokslininkams rūpimais klausimais, inicijavo ir kuruoja rubriką „Europos mokslo politikų interviu“ EPWS internetiniame portale, dalyvauja ir pasisako tarptautinėse konferencijose visais su lyčių politika moksle susijusiais klausimais.

Vykdydama tęstinį projektą „Ant pažinimo ribos“, viešinantį fundamentalų moterų indėlį į tikslųjų mokslų raidą, leidžia lietuvių kalba knygas apie žymiausias mokslininkes. 2016 m. išleido knygą apie kinų kilmės amerikiečių mokslininkę Wu Chien-Shiung; 2020 m. - Kiuri muziejaus medžiagos pagrindu sukurtą knygą apie M. Kiuri.

Šiame pranešime pristatysime fizikų visuomenei 2021 m. išleistą knygą-fotoalbumą „Lietuvos fizikės 2021“.

Leidiniu siekiama didinti Lietuvos mokslo institucijose mokslinį darbą dirbančių fizikų matomumą visuomenėje ir skatinti gabias tiksliesiems mokslams jaunas merginas ir moteris rinktis šią mokslo sritį savo profesija.

Fizika yra mokslas, stipriai pakeitęs žmonijos gyvenimą, todėl pažinti tuos, kurie jį kuria, yra svarbu. Leidiniu siekiama paskatinti jį paėmusį į rankas skaitytoją susimąstyti, kodėl fizikės beveik nematomos visuomenėje, o tą patį darbą dirbantys mokslininkai vyrai daugiau ar mažiau žinomi daugeliui.

Leidinyje pateikiamos fizikų – fizikos mokslų daktarių, dirbančių Vilniaus universiteto Fizikos fakultete, Fizinių ir technologijos mokslų centre, Vilniaus Gedimino universiteto ir Kauno technologijos universitetų Fizikos katedrose, mokslinių interesų sritys ir portretai, kurių autorius yra žinomas dailininkas ir fotografas Marius Abramavičius. Jo sukurtuose fizikų portretuose išryškintas ne vien moteriškumas, bet ir tokios talento bei profesionalumo dedamosios kaip smalsumas, kūrybiškumas, užsispyrimas siekti tikslo ir meistriškumo.

Mokslinių pasiekimų reikšmė per laiką kinta, todėl fizikų užimamos pozicijos mokslinėje hierarchijoje atsispindi tik knygelės gale pateiktoje statistikoje.

Malonu, kad fotoalbumo išleidimą parėmė visos Lietuvos mokslo institucijos, kuriose vystomas fizikos mokslas, ar jų padaliniai bei Lietuvos fizikų draugija.

Reikšminiai žodžiai: lyčių lygybė, fizikų matomumas visuomenėje